

того, яке особисте немайнове право порушується, застосовуються різні способи самозахисту та засоби протидії, конкретного переліку яких у Цивільному кодексі України немає, що, на нашу думку, є значним недоліком чинного законодавства.

На жаль, сьогодні, як ніколи раніше, тема законності використання засобів самозахисту є актуальною і, так або інакше, стосується кожного мешканця України. З причини відсутності необхідних знань часто засоби самозахисту застосовуються з порушеннями норм законодавства, в тому числі мають місце випадки перевищення заходів необхідної оборони.

Частина 3 ст. 27 а також, ч. 5 ст. 55 Конституції України надає особі право самозахисту, тому законодавчий орган повинен створити такий механізм реалізації цього права, який би дав правові основи законслухняному громадянину мати реальну можливість дати відсіч особам, які наважуються на порушення прав, свобод та законних інтересів людини чи громадянина або своїми протиправними діями вже їх порушили. Саме отримання зброї у законне володіння має на меті стати реальною гарантією для людини в реалізації права на самозахист життя та здоров'я від протиправних посягань.

Ст.3 Конституції України, яка визнає саме людину найвищою соціальною цінністю, а забезпечення її прав – головним обов'язком держави.

Безпосередньою формою охорони права людини на життя згідно ст. 27, ч. 5 ст. 55 Конституції України є самозахист Статтею 27 Конституції України кожному гарантовано право захищати своє життя і здоров'я, а також життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.

Згідно зі статтею 30 Конституції кожному гарантується недоторканність житла. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду.

Залишаються дискусійними питання, які стосуються правової природи права на самозахист, суб'єктів, об'єктів, заходів самозахисту, умов, підстав відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення самозахисту. Аналіз літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до багатьох аспектів самозахисту.

Бібліографічні посилання:

1. Ямпольський В. Самозахист, обмежений законом: необхідна оборона та наслідки перевищення її меж [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unian.ua/rights/373781-samozahist-obmejeniy-zakonom-neobhidna-oborona-ta-naslidki-perevishchennya-jiji-mej.html>
2. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Гориславський К.О. Спеціальний правовий статус як гарантія самозахисту життя та здоров'я особами, які беруть участь у боротьбі зі злочинністю // Науковий вісник Юридичної академії МВС України. – 2003. – № 1. – С. 205-209.
4. Гришко О., керівник департаменту права України міжнародної юридичної компанії Strategic Business Solutions Boutique. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://kazatin.com/ato/zakonna-samooborona-zasobi-kotri-mozhna-zastosovuvati-dlya-samozahistu-10676756.html>

Шубенок Тамара Іванівна,

викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ ТА СТАН ПРАВ ЛЮДИНИ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Засади та стандарти охорони прав та основних свобод людини проголошені в міжнародних документах та в конституціях держав у всьому світі. Перш за все це Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН в 1948 році, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року. У Європі – це Конвенція про захист прав людини та основних свобод 1950 року.

До числа прав людини відноситься і її гідність. Загальна декларація прав людини проголошує, що всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах (ст. 1), всі

люди рівні перед законом незважаючи на їх походження (ст. 2). Міжнародний пакт про громадянські та політичні права говорить про природну гідність всіх членів людського суспільства та вважає людську гідність джерелом прав людини («права людини беруть свій початок в природній гідності людської сутності»). В основі Європейського Союзу лежить система цінностей, яка включає людську гідність, свободу, демократію, рівність, верховенство права та повагу прав людини (ст. 2).

В Конституції України 1996 року про гідність говориться в низці статей. Так, ст. 3 проголошує: «Людина, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Вільні громадяни є найпершою цінністю демократії. Важливим завданням влади у демократичній державі – це захист прав людини. Без вільних громадян, наділених почуттям власної гідності, таких, що вміють захищати власні права й поважати права інших, не може бути справжньої демократії. Становлення стабільного й справедливого ладу, ефективного врядування неодмінно обумовлюється наявністю свідомих, освічених і організованих громадян, які шанують закони спільного існування, спільні рішення, здатні відповідально діяти для їх реалізації».

Найчастіше ми говоримо про гідність лише тоді, коли вспоминаємо про те, що її щось принижує або ображає, ніж те, що її збагачує та укріплює. Без сумніву, тому, що це поняття було закріплено в особливих умовах – після пережитих людством страхіть II світової війни. Проте однакова гідність всіх людей припускає не тільки реалізацію прав. Це також призив до дій, пильності і прийняття своєчасних заходів. Визнаючи свої почуття гідності, ми зобов'язуємося додержуватись її у відношенні інших, гідність не може існувати без солідарності і справжнього братерства.

Яка ж ситуація щодо додержання основ Декларації – поваги гідності і цілісності людської особистості, на яких засновуються всі права людини, через шістдесят років після прийняття документа? Правозахисники погоджуються з тим, що і через 60 років після прийняття Загальної декларації прав людини вона все ще залишається більше мрією, ніж реальністю. Порушення відбувається повсюди у світі. Наприклад, відповідно до звіту «International Amnesty» за 2009 рік та іншим джерелам, людей:

- піддають тортурам або жорстокому ставленню по меншій мірі у 81 країні;
- піддають несправедливим судовим переслідуванням по меншій мірі у 54 країнах;
- обмежують їх свободу самовираження по меншій мірі у 77 країнах.

Зокрема, різним утискам піддаються жінки та діти. У багатьох країнах преса не вільна, а іншемишлячих примушують замовчати, у багатьох випадках – назавжди. Проте протягом шести останніх десятиліть вдалось досягти деяких результатів, але порушення прав людини все ще надзвичайно розповсюджені у сучасному світі.

У 2007 році біля 6500 чоловік було вбито у збройному конфлікті в Афганістані, і майже половина з них – мирні жителі, вбиті повстанцями.

Згідно з офіційним звітом, у Бразилії у 2007 році поліція вбила по меншій мірі 1260 людей – це самий високий показник на сьогоднішній день. Ці випадки офіційно були названі «актами супротиву» і по ним не проводилось практично жодного розслідування.

В Уганді 1500 чоловік вмирають кожного тижня у таборах біженців. Згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, в цих таборах в загальній кількості вмерло 500 000 чоловік.

Влада В'єтнаму насильно помістила по меншій мірі 75 000 наркоманів і повій у 71 переповнений «реабілітаційний» табір та заявила, що вони піддані ризику захворювання СНІДом, але в той же час не надає їм ніякого лікування.

Фіона Фрейзер, голова Моніторингової місії ООН в Україні, під час презентації доповіді в Українському кризовому медіа-центрі розповіла, що протягом останніх 3 місяців Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні зафіксувала 85 випадків порушень прав людини. Відповідальність за 53 з них покладають на українську владу, за 10 – на так звані «ЛНР» / «ДНР», за 22 – на російську окупаційну владу у Криму. Загалом Місія задокументувала більш ніж 160 порушень, внаслідок яких постраждали 282 особи, зокрема 63 випадки порушення прав людини, пов'язаних зі свавільним затриманням, незаконним утриманням під вартою, катуванням, сексуальним насильством, фізичними розправами по обидва боки лінії розмежування. На підконтрольних уряду територіях місія намагається отримати доступ до місць позбавлення волі. На противагу, на територіях, контрольованих озброєними угрупованнями, місії відмовляють у доступі до затриманих. Такі відмови викликають занепокоєння щодо умов утримання під вартою та методів,

які застосовуються до затриманих. Ці та інші дані представлені у доповіді Моніторингової місії ООН з прав людини за період з 16 травня по 15 серпня 2018 року.

На сході України тривають військові дії, і кожного дня сотні тисяч людей страждають від обстрілів, обмеження свободи пересування та доступу до економічних та соціальних прав, затримані страждають у слідчих ізоляторах місяцями, утискаються права національних меншин та переслідується свобода думки.

Моніторингова місія ООН зафіксувала 105 жертв серед цивільного населення у зоні бойових дій на сході – 12 загиблих та 93 поранених. Це на 30% більше, порівняно з попереднім звітним періодом, та на 37% менше у порівнянні з аналогічним періодом у 2017 році. Серед причин жертв серед цивільного населення – ручні гранати, розтяжки та міни, а також снаряди, що не розірвалися. Найбільш вразливою категорією є діти. Від початку бойових дій на Донбасі загинуло щонайменше 144 дитини, близько 263 отримали поранення. У липні та серпні завдяки дотримання режиму тиші помітно знизилась кількість жертв серед цивільного населення. Навіть декілька днів чи тижнів припинення вогню допомагають врятувати життя та запобігти пораненням. Проте «великоднє», «врожайне» та «шкільне» припинення вогню є лише тимчасовим рішенням. Тому, на думку Фіони Фрейзер, виконання Мінських угод є єдиним можливим способом розв'язання даного конфлікту.

У доповіді також зазначається, що на непідконтрольних територіях Луганської та Донецької області здійснюються злочини проти прав людини нелегально створеними структурами. Основним звинуваченням є зв'язки з українськими військовими.

Труднощі з перетином лінії розмежування у зоні конфлікту є одним з непрямих порушень прав осіб, які знаходяться по обидва її боки. Це досі потребує багато часу, грошей та фізичних зусиль. За даними Місії, лінію розмежування протягом періоду моніторингу щодня перетинали близько 5000 цивільних осіб, за місяць – близько 1 мільйонів 200 тисяч громадян.

Моніторингова місія ООН в Україні зазначила, що у період з квітня по червень 2018 року майже 100 тисяч внутрішньо переміщених осіб втратили доступ до пенсій через політику уряду України. Комісія вважає неправомірним рішення Пенсійного фонду виплачувати пенсії на основі верифікації та домашніх перевірок та сподівається, що буде прийнято державну політику виплати пенсій усім українським громадянам незалежно від того, де вони знаходяться.

Слід відзначити, що позитивним є прийняття закону про зниклих безвісти від 12 липня 2018 року, який покликаний підтримати сім'ї зниклих осіб та забезпечити розслідування таких справ відповідно до норм міжнародного права. У доповіді закликають забезпечити право на справедливий судовий розгляд справ, які стосуються подій у зоні бойових дій. За досліджуваній період 60% судових рішень у таких справах були прийняті на підставі угоди про визнання винуватості. Проте за 5 років не було впроваджено комплексної політики відшкодування та компенсації для цивільних постраждалих у зоні конфлікту. Моніторингова місія ООН задекларувала прогрес у розслідуваннях справ часів Майдану та подій в Одесі 2 травня 2014 року.

Доповідь містить випадки брутальних нападів на журналістів та активістів. Зафіксовано 45 випадків порушень основоположних прав та свобод людини, серед яких право на недискримінацію та рівний правовий захист. Деякі злочини, як відзначається у доповіді, були скоєні самою поліцією. Відомо про щонайменше 8 безкарних нападів крайніх правих груп на представників медіа, адвокатів та представників національних меншин. За період з квітня 2018 року відбулося 5 насильницьких нападів на поселення ромів на західній Україні та в Києві.

Ключова річ, на якій наголошується у доповіді – це те, що якщо мають місце порушення прав людини, відповідальність за них має нести уряд країни, де вони відбуваються.

Як відомо, голова Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні презентувала звіт про стан із забезпеченням прав людини в окупованому Росією Криму.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави. Держава повинна відповідати перед людьми за свою діяльність. В Україні існує багато порушень. Порушується свобода слова людини, держава намагається закрити телеканал 112 та News One. Таким чином влада намагається розчистити інформативний простір для своєї перемоги на виборах. Але люди мають право на одержання незалежної інформації. Ми можемо спорити, але маємо право висловити свою точку зору. Закриття каналів – це технологія витіснення людей з іншою точкою зору. Без преси політики можуть робити все що завгодно. Платники податків важко працюють, щоб преса вільно працювала. Багато мільйонів людей виїхали за кордон на заробітки, тому що вони не можуть знайти місце роботи з достойним заробітком. Закриття каналів, цензура, як це

допоможе українцям повернутися? Необхідно тут, у своїй країні, створювати такі ж умови життя як і за кордоном. Свобода слова – це основополагаюча цінність українського суспільства.

Україна є парламентсько-президентською республікою. Є коаліція, яка б мала б не тільки приймати закони, а й контролювати виконання цих законів. Чи виросла довіра людей до парламенту, до роботи уряду? За даними ООН 70% громадян України знаходяться за межею бідності. Більше половини населення є одержувачами субсидій. Чому в Україні така ситуація? Звідки беруться субсидії? Вони беруться з податків громадян. Якщо податками перевантажують людей, вони виїжджають з країни. Необхідно виводити населення з межі енергетичної бідності.

Права людини існують, як це зазначено у Загальній декларації прав людини і цілому ряді міжнародних законів з прав людини. Вони визнані – по меншій мірі, формально – більшістю держав і лягли в основу конституцій багатьох країн. Але реальність сьогоденного світу далека від ідеалів, відображених у Загальній декларації.

Для деяких людей повна реалізація прав людини є далекою і недосяжною метою. Забезпечити дотримання навіть міжнародних законів з прав людини нелегко, а на розгляд скарги можуть піти роки і величезна сума грошей. Ці міжнародні закони виконують обмежувальну функцію, але тільки їх недостатньо для забезпечення адекватного захисту прав людини, про що свідчить жорстока реальність порушень, які щоденно здійснюються.

У всьому світі дискримінація досягла дуже великих масштабів. Тисячі людей опинились у тюрмах за висловлення своїх поглядів. Катування і позбавлення свободи з політичних мотивів, нерідко без судового розгляду, розповсюджені повсюди, це відбувається з мовчазної згоди навіть у деяких демократичних країнах. Але ми можемо змінити таке становище. Тому охорона та захист особи, її гідності, прав і свобод є першочерговим завданням правової держави – держави реальних прав людини.

Бібліографічні посилання:

1. <http://www.kontinent.org/article.php?aid=491e235151cd0>
2. https://law.bsu.by/pub/26/Pletenev_9.pdf
3. <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. <http://ru.humanrights.com/what-are-human-rights/violations-of-human-rights/democracy.html>

Антоненко Дар'я Олексіївна,
студентка 2 курсу юридичного
факультету Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Маргулов Артур Худувич,
Професор кафедри, доктор історичних наук,
доцент Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МОЛОТ РЕПРЕСІЙ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ 1920-1930-Х РР.

Географія репресій вражає, вони простяглися на всю територію Радянського союзу. Україна не була виключенням. Маючи на своїх тернинах строкату соціально-класову структуру Україна була втягнута у повному обсязі у систему репресивних заходів. Потужний економічний потенціал призвів до того, що наша країна стала об'єктом радянських тоталітарних експериментів. Мета цих заходів була неодмінно одна – підкорення економічного, людського та природного потенціалу потреб владі. В усіх українських областях відбувався аналогічний «сценарій» репресій. Він відбувався синхронно по всій території країни. Різниця полягала лише у кількісних показниках, засуджених за тими чи іншими статтями. В аграрній республіці дію «куркульського» наказу було використано у повному обсязі. У такий спосіб радянська влада вже остаточно закривала для себе питання українського «куркульства» а в широкому плані національної ідентичності. Репресії не мали конкретно-особистісного характеру, в оперативну розробку бралось найближче оточення особи. Так член бюро обкому В. Яблонський був у вересні 1937 р. був засуджений як активний